

Konuk Yazar: Ersin ANTEP

M ü z i k o l o g

MÜZİK DİNLEMENİN ÜRETİME KATKISI

ÖZET:

Günümüz yaşam koşulları, üretim ve tüketim değerleri her an farklı bir anlam ve önem kazanmaktadır. Ancak müziğin temsil ettiği değer ve gerek farklılaşsa da; ihtiyaç nevini yitirmemektedir. Tüketimin, dolayısıyla üretimin çoğaldığı bir dönemde müziğin doğru kullanılması da önem kazanmaktadır. Bunun için üretime dayalı ortamlarda müziğin tüketiminin de kontrol altına alınması gerekmekte ve bu işlem bilimsel verilere dayalı sonuçlar içerebilmesi için müzik bilim veya müzik psikolojisi uzmanlarınca yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler:

Müzik - Tüketim - İş yaşamı - Üretim

ÜRETİM MEKÂNLARINDA MÜZİĞİN KULLANIMI

Müzik adamlarının genelinde kabul gören "müziğin zaman ve mekan ile direkt ilişkisi"; son yıllarda, farklı alanlarda, daha da önem kazandı. Özellikle sinema sektörünün gelişiminde, daha doğrusu filmlerin başarısında müziğin çok büyük etkisi ve önemi olmaya başladı. Son dönemdeki başarılı filmler zihinlerimizde şöyle bir sıralanınca; hepsinin müziklerinin de çok başarılı olduğu aklımıza geliverir. Örnek vermek gerekirse; "Matrix" filminin başarısı gösterilebilir. Müziğin; sahneleri, diyalogları ve karakterleri bütünleyen özelliği ne kadar belirgin ve etkileyiciydi. Baş kahraman Neo'nun elindeki değnekten destek alarak, etrafında daire oluşturan rakiplerini ayaklarıyla yere serdiği sahnede müziği hatırlamak bile tüylerimizi ürpertecektir. O sahneden müziği çektiğinizde ya da yerine başka türde bir müzik koyduğunuzda; izleyende kalan etkinin değiştiğini, azaldığını görebiliriz. İşin espri tarafını görmek gerekirse; o müziğin yerine "Hababam Sınıfı" filminin unutulmaz müziği gibi bir müziği koysaydık; herhalde etrafta ne siyah giyinen insanlar görebilirdik, ne de geri kalan sahneleri aynı ürperti ve beğeniyle izleyebilirdik.

Tüketim, dolayısıyla üretimin büyük önem kazandığı günümüzde; dalın uzmanlarının danışmanlığında iletişim, motivasyon vb. gibi konularda kurumlar, ticari ya da resmi teşkilleri büyük bir duyarlılık içinde. "Asgari olanaklarla azami üretim"i amaçlayan üretim yöntemlerinde; toplam kalite yönetimi/sistemi, bireysel ve grupsal iletişim, birey ve kitle motivasyonu, konsantrasyonu gibi konulara ağırlık vermeye başlandı.

Türkiye'de belli başlı kurum ya da teşkillerde uygulanan bu tür etkinliklerin genele hitap etmediğini ve "müzik psikolojisi"nin nerdeyse hiç kullanılmadığını söylesek yanlış olmaz. Böyle bir durumda, estetiksel yargıların tespitinden sonra, müzik sosyolojisi sayesinde elde edilen genel verilerin ve sonuçların ışığında uygulanması gereken müzik psikolojisi; personelin işe ve işyerine olan motivasyonunu, konsantrasyonunu sağlamada en etkili ve gizli araçlardan biridir. Ortama, zamana ve hatta hava koşullarına göre dahi değişebilecek olan konsantrasyonu ve motivasyonu sağlamada büyük bir önem kazanabilecek yöntemleriyle müzik psikolojisi; maalesef ülkemizde müzik bilimi içinden henüz sıyrılabilmiş değildir. Eski dönemlerde tedavide kullanıldığını bildiğimiz müziği, psikoloji dalında birkaç ilgili psikolog uygulamaya çalışmaktadır. Ya da geleneksel müziklerle seanslar düzenlenmektedir. (Yazımızın bu bölümü yüzeysel bilgi verme amacındadır. Bu sebeple ilgili kişi ve kurumlardan tenzih edilmiştir.)

Günün her anı, her çeşit özellikte işi için ayrı bir müziğin, personeli motive edebileceği müzik psikolojisi uygulamaları için, belli bir yöntem izlenmelidir. En başta işyeri veya kurumun, bulunduğu yerdeki/bölgedeki önemi, anlamı ve konumu gibi bilgiler sınanmalıdır. Daha sonra işyeri ya da kurumun kendi hedefleri, sistem organizasyonu, çalışma biçimi, personelinin nitelik çizelgesi ve görevlendirilme biçimi tablolarının oluşturulmasından başka, yapılacak görüşmelere ve uygulanacak sorulara binayen personelin sosyal, ekonomik, kültürel durumu, eğilimleri, becerileri, müzik yatkınlığı, müzik ilgi çeşitleri, müzik satın alma ve dinleme tercihleri vb. gibi ilgili bilgiler elde edilerek kaydedilmelidir. Bina içi ve dışı tesisler, olanaklar (ulaşım araçları, sosyal tesisler vb.) yakından tanınmalıdır. Tüm bu verilerin toplanmasının sonrasında uygulamayı gerçekleştiren uzman kişi veya ekip; personel ile birebir ve sonra grup çalışmasında bir araya gelmelidir. Özellikle grup çalışmasında genel tespitlere dayanarak, izlenimlerden katılımcılara bahsedilmelidir. Uygulamanın önemi gruba anlatılmalı, onay vermeleri sağlanmalı, "müziğin anlamı", "müziğin sağlıklı bir yaşam içindeki önemi, yeri" başlıklı örnekli sunuların bulunacağı -en az 30 dakika, (dikkatin muhafazasına bağlı olarak değişebilecek) en çok 1.5-2 saatlik- (en az) bir toplantı gerçekleştirilmelidir. Grup çalışması verilerinin de toparlanmasıyla uzman/ekip; 10 gün ilâ 20 gün arası değişebilecek bir sürede özel müzikler seçmelidir. Belli bir plana oturtulacak olan bu müziklerin, en az 10 günlük bir süreden önce tekrarının gerçekleşmemesi gibi kimi hususlar göz ardı edilmeden sağlıklı biçimde uygulanması sağlanmalıdır. Bu planda; çalışma günleri, özel işler zamanları, özel günler zamanları vb. gibi değişkenler göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca; bina içi ve dışı tesislere uygulanacak ayrı ve özel ses yayın

sistemlerinin ve müziklerinin sağlıklı, kulağı ve beyni yormayacak biçimde olması gereklidir. Bürolarındaki iş yoğunluğu veya özelliğine uygun müzikler, ayrı ayrı tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Bu mümkün değilse; bürolardaki iş özellikleri çeşitli permutasyonlar ve kombinasyonlar ışığında değerlendirilmeli ve ortak müzik yayını çizelgesi ortaya çıkan verilere göre yönlendirilmelidir. Ulaşım araçları, bina içi veya dışı sosyal tesisler, sigara içme mekanları, tuvalet, yemekhane, koridor vb. gibi ofis dışı yerlere; bürolardakinden farklı bir müzik yayını uygulanmalıdır. Özellikle bu mekanlarda kullanılacak aksesuarların biçim, boyut özellikleri ile etrafa uygulanan renklerin, müzikle bütünlük sağlaması için ayrı hassasiyet gösterilmelidir. Örnek vermek gerekirse; ışık yansımaları yapabilecek renkler, göz yorabilecek renklerin bu tür mekanlarda kullanılması ve uygun müziklerin uygulanmaması; personelin ofise yönelmesinde olumsuz düşünceler oluşturacaktır.

Tüm bu uygulamalar; -uzmanın/ekibin uygun göreceği periyotlarda- belli yönleriyle uzmanlar, belli yönleriyle de bizzât yöneticiler tarafından denetlenmelidir. Buna destek olarak; yöneticilere ve personele ayrı ayrı bilgiler aktarılmalı, telkinlerde bulunulmalıdır.

Sonucu diğer uygulamalar gibi kısa sürede somutlaşmasa da müziğin; insanların ruh hallerini doğrudan etkileyeceği gerçeği dikkatlerden kaçırılmamalıdır. Sağlıksız, zararlı müziklerin bulunduğu mekanlarda, personelin hayat görüşü, çalışmaya yoğunlaşması, kurumsal hedeflere motivasyonu, gruba karşı bakışının ne kadar farklı olduğu gerçeği; konunun ispatında en geçerli örnekleme oluşturacaktır. Müziklerin uygulamasında gereken samimiyet, disiplin, kararlılık; ortak hedefin oluşumuna işyeri içindeki işbirliğinin dayanışma içinde pekişmesine ve sağlamlaşmasına yardımcı olacaktır. Sonuçlar ise; çok geçmeden başarıyı ispatlayacaktır